

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. II. Jejunium reprimit carnis nequitias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

enim quæsoissent discipuli, quoniam modo immundi spiritus egerentur, respondit Dominus: Hoc genus non eicitur nisi in oratione & jejunio. Quisquis igitur ab immundo spiritu vexatur, si hoc animadvertat, & hoc pharmaco utatur, jejuni inquam, statim spiritus malus oppressus abscedet vim jejunii metuens. Valde enim demones oblectantur crapula, & ebrietate, & corporis commodis. Magna vis in jejunio.

Non immerito Chrysostomus miratur à plurimis je unium veluti feram horribilem timere. Cum enim Quadragelima dies accedunt, jejunium tamquam hostem infensissimum horrescunt, & ideo ventrem stabilium, stomachum inferiunt, hilaria celebrant, comestationibus & potationibus se muniunt, & hoc unum satagunt, ut cibi ac potus quam plurimum glutiant & hauriant. Quod ed faciunt, ut, si fieri ullo modo possit, nihil jejunii & famis ad ipsam usque diem paschalis sentirent. Ita civitas, quæ hostis adventum & obsidionem metuit, vario se commatu instruit. Longè aliter olim Christiana pietas egit. Nam, beato

Maximus Taurinensis Episc. hom. in die cinerum initio mihi pag. 69.

Maximo teste. ad quadragintidiale jejunium precibus ac jejuniis sese parabant, ut ventrem nonnihil jam asuescunt ad esuriales dies adferrent: Nonnullorum, inquit, est consuetudo, advenientes Quadragesima dies devotiore jejunio præveniri. Quid igitur, Christiane, times, quod non tantum non timendum, sed desiderandum & modis omnibus expetendum? quid times ea, quæ salutis sunt, & non times, quæ interitum afferunt?

Ambros. 10. 3. ser. 39. mihi pag. 326.

Ambrosius, ut plurimorum adversus jejunium frigidissimas exultationes retundat, & jejuni metum adimat: Ita homines, inquit, quorum animus semper est in prandio, prandendi sibi causus inquirunt; & dum se à jejuniis excusant, tempora creatoris accusant. Hi astate suam, hieme famem tolerare nequeunt. Grave siquidem est, inquit, esuri calceseri nos oportet. Alii imbecillitatem virium, stomachi debilitatem, capitis intemperiem, somni defectum & vertiginem, alios alii speciosissimos titulos præcedunt culpa: in omnem se partem versant, ut jejunii legibus solvantur; jejunium, ut hostem extrinsecus.

Senec. ep. 4. mihi pag. 392. & ep. 108. mihi 634. Seneca abstinencia.

Quam autem natura & ratio sana jejunium & abstinentiam non abhorrent! quam illud hilariter complectuntur! Annæus Seneca è naturæ ac rationis dictamine: Parabile est, inquit, quod natura desiderat, & expositum; ad supervacua sularat. Ad manum est, quod satis est. Quantum illud quod nature datur? parvo ea dimittitur. Nec solum laudavit abstinentiam Seneca, sed & ipse abstinentissimus. Cum vero Attalus, inquit, commendare paupertatem cœperat, & ostendere, quam quidquid usum excederet, pondus esset supervacuum, & grave ferenti; cum cœperat voluptates nostras traducere, laudat castum corpus, sobriam mensam, puram mentem, non tantum ab illicitis voluptatibus, sed etiam supervacuis: libebat circumscribere gulam & ventrem. Inde ostreis boletis, ne in omnem vitam renuntiaturum est. Hac enim non cibi sed oblectamenta sunt, ad edendum saturos cogentia: quod gratissimum est edacibus, & se ultra quam capiunt sarcientibus, facile descensura, facile reditura. Inde in omnem vitam unguento abstinentius, quoniam optimus odor in corpore est nullus. Inde vino caret stomachus, inde in omnem vitam balneum fugimus. Hac abstinentia Seneca, qui non solum cibi deliciis, sed & vini potu abstinuit admiranda sui victoriâ.

Epietetus Enchirid. c. 56. mihi pag. 91.

Epietetus ad omnem evitandam voluptatem sobrius suavor: Si voluptatis alicuius imaginem, inquit, animo conceperis, moderare tibi, ne ab ea movearis. Sed & rem examina, & tibi ipse deliberandi præbe spatium. Deinde utriusque temporis memento, tum ejus quo voluptate (cibi & potus) perfrueris, tum ejus quo percepta iam voluptate dolebis, tæque ipse oburgabis. Atque his illa conser: Si abstineris, fore ut gaudeas, tæque ipse collaudes. Quod si tibi suscipienda rei videbitur esse tempus, cave ne te vincant ejus blanditiæ, suavitates & illecebræ: sed illud oppone, quantum præstantior sit talis victoriâ conscientia. Refrenatio gulæ, pars maxima

victoriæ adversus universa vitia. Hæc in antecessum suffecerit libasse.

CAPVT II.

Ieiunium reprimit carnis nequitias.

VAGRIUS, Nicephoro teste, ad Macarium Anachoretam sub meridiem revisit, cumque fatigatione ac siti exhaustus frigidam postularet, Macarius ad illum placidè; Mi fili, ait, contentus esto hac umbrâ; multi enim viatores & navigantes eâ nuncarent. Evagrius vir mitior ingenii ad tranquillitatem se componens, de Temperantiâ cepit differere. Cui Macarius: Confide, ô fili, ait, & bono esto animo; ego jam totis viginti annis neque panem, neque aquam, neque somnum ad satietatem admisi. Et panem quidem ad modicum libellæ pondus comedi, aquam ad mensuram parcissimam bibi; cum verò fatigatione cogeret, parietæ acclinis, exigent somni partem rapui. Hæc vitæ meæ methodus est.

Sanè vit iste, quo corpori suo novercâ existit, exactè scivit, quod certâ experientiâ didicit; Corpus quantum molliùs haberetur, tantò nequius evadere, & solâ in hanc bestiam clementiam peccari. Hoc omnium sapientum placitis semper confirmatissimum fuit, carnem plurimum efferari mulcendo. Caro equus est indomitus, qui poppissimis minime placatur. Vis carnem floere ad obsequium? Cave illam tractes suavius, perpetuis rigoribus duriter exercenda est, alioqui calce ferit, & fessorem excutit Daniel Abbas dicere solebat: Vigor corporis, languor animi. Quò enim magis fovetur corpus, eò magis ferocit & insolentit adversus animum. Hæc bellua beneficiis non cicuratur. Vox una omnium sanctorum hominum est, Corpus castigacione assiduâ domandum. Hoc Propheta, hoc Apostoli, hoc ipse Christus & verbis & factis docuerunt: hoc quisvis amicorum Christi cum Paulo contentissimè vociferatur: Castigo corpus meum, & in servitutem redigo. Corpus seridè & assidue castigandum esse, hac dissertatione uberius docebimus. Quâ quidem ratione primam causam, cur jejunandum sit, explicabimus; ceterarum singularum capitibus singulari assignaturi.

§. I.

Utm ratio, tum experientia testatur, nucem arborem crebro lapidum jactu ad fertilitatem provocari; asini tarditatem fustibus incitari; aselli marini duritiem malleis molliri; lentiolem incessum equi calcaribus incitari; petulantiam pueri virgis corrigi; negligentiam famuli flagris aut colaphis emendari; projectam mancipii audaciam compedibus & catenis frangi; feminas Moscoviticas verberibus placari. Ita prorsus petulans Caro sicut nux aut alinus, sicut infrenis aut cœpitator equus, sicut mancipium & cellator servus est; hic opus freno, calcaribus, baculo, Salomonis monitum est. Qui delicatè à pueritiâ nutrit servum suum, postea sentiet eum contumacem. Salomoni Siracides assensus: Cibaria, inquit, & virga, & omnis asino: panis & disciplina, & opus servo. Atqui rationis servus est Corpus, panis igitur seu victus tenuis ac modicus, disciplina & opus illi conveniunt. Annæus Seneca hinc sanè Christianam sapientiam professus, Tantum religiosissimè differens: Hanc ergo sanam, inquit, & salubrem formam vitæ tenere memento, ut corpori tantum indulgeas, quantum bonæ valetudini satis est. Durius tractandum est corpus, ne animo male pareat: cibus famem sedet, potio sit in extinguat, vestis frigus arceat, domus munimentum sit adversus insecta corpori. Multis serviet, qui corpori servit, qui pro illo nimium timet, qui ad illud omnia refert. Sic nos gerere iustitiam.

gerere debemus, non tamquam propter corpus vivere debeamus, sed tamquam non possumus sine corpore. Huius nos nimis amor timoribus inquietat, sollicitudinibus onerat, contumeliosis obicit. Honefium ei vile est: cui corpus nimis charum est. Quis autem adeo secleris purus, ut in hanc culpam nunquam impingat, ut corpori nunquam serviat? Quandoque bonus dormitat Homerus. Spiritus quidem promptus est, sed caro infirma, simul & subdola, quæ optimum quemque decipiat.

A hostis est Caro, & ipso diabolo nocentior. Et huic tam capitali hosti parcimus? hunc nutrimus & fovemus? non in hunc iram omnem evomimus? Servire carni, servitus turpissima.

§. III.

Canit Ecclesia, & insigniores Christi amicos hoc metro celebrat.

Hic confitendo jugiter
Calcavit hostem fortiter,
Superbum ac satellitem.

Quis hostis iste, quis superbus hic satelles? Vt cum Philosophus nominatur, Aristoteles Stagiritæ; cum Apostolus, Tarfensis Paulus; cum Theologus, Gregorius Nazianzenus, veterum Theologorum summus, aut Thomas Aquinas designatur; Ecclesia Carnem appellat Hostem hostium primum ac pessimum. Huic superbus Sattelites diabolus sese jungit, hæreticæ lateri comes individuus. In mille congressibus ac pugnis non vinceremur, nisi nostra nos Caro proderet. Et uti fures, qui extra domum sunt, facile caventur, at furis inquilini peccatæ manus custodi vix possunt: ita prorsus duo aperti ac professi hostes animi, mundus ac diabolus non difficulter caventur; furis inquilini, Carnis insidias quis unquam satis declinaverit? Domesticorum furum multo pessimus est Caro.

Ecclesia appellat carnem, hostem hostium primum.

Et quemadmodum cum hostis civitatem obsidione cingit, nonnumquam in alterum ac tertium, in nonnumquam etiam ac decimum animum distinctur ab occupatione per solam civium masculam concordiam: at verò si hostis inquilinus, si civilis proditor sit intra necnia, actum est de urbe, non excludit hostem portis: ita prorsus trahentem mundum spernere, suadentem diabolus non audire, cordato facile est; at verò blandientem carnem, domesticum hunc hostem vincere, eumque dolis suis exarmare, hoc opus, hic labor. Hinc singularis laus illa: *Calcavit hostem fortiter.* Quo tandem modo, quo stratagemate?

Virtute clarus & fide,
Confessionis ordine,
Ieiunia membra deserens;
Dapes supernas obtinet.

Abstinentiæ & jejuniis hic hostis curatur.

Abstinentiæ & jejuniis potissimum hic hostis enervatur: ita quidem ut quanto magis caro deprimitur, tanto magis spiritus attollatur. Hinc illæ Pauli voces: *Cum infirmor, tunc potens sum.* Quanto enim corpus jejuniis constantius atteritur, tanto spiritus vegetior ad alta evectus. Cum infirmamur, tunc potentes sumus, enervati roboramur, dejecti erigimur, viribus accitis crescimus.

Lucabatur Iacob cum Angelo, qui velut fortiori cessurus tetigit nervum femoris ejus, & statim emarcuit. Gen. 32. Iacob Patriarcha victoriam quidem adversus Angelum obtinuit, & tamen femoris vitam amisit. Iacob Angelum vicit, nam ab Angelo audit. Quoniam si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines prevalebis? Benedictionem Iacob petiit & impetravit, sic Angeli victor extitit. Sed dicas: Quomodo dici potest vicisse, cum membro mutilatus sit? Hoc ipsum maxima victoriæ pars est, carnem atteri & frangi: tunc vincimus, cum carne debilitati benedictionem obtinemus. Rem clarius edissero.

§. IV.

Dominus Iesus quadraginta dies & totidem noctes jejunio traduxit impransus & incenatus. Quid, obsecro, opus tanto apparatu, tam diurnâ inediâ, jejuniis tam prolixis quid opus? Cum diabolo pugnaturus erat triplici congressu. Sed num sine jejunio nequisset vincere? Ambrosius meam vicem respon-

Mat. 4. 26.

Caro est primus hominis & maximus hostis.

Sine carne diabolus plurimos ad gradina peccata non pertrahit.

Cur dicitur: propriam carnem, & non potius propriam animi?

Gen. 32.

Gen. 32.

MARCO IN ALIQUOTIE CA
TITULUS
T. VII

Amb. 10. 5. l. 4. comen. in Lucam, mibi p. 49. Die 10. 3. serm. 25. de quadrag. mibi p. 307. Hi sermones sunt alii in tom. 5.

respondens: Vide, inquit, arma Christi, quibus tibi, non sibi vicit. Videte ergo, quae jejunii virtus sit, quantam homini suo praestet gratiam, quod tantam praestet alteri medicinam: quemadmodum proprium sancti esset hominem, quod ita purificet alienum. Mira enim res est, alter jejunat, & alteri prodest jejunantis utilitas. Ergo, fratres, abstinentiae arma minime deponamus, & quadraginta dierum jejunia sine intermissione curemus. Hic est enim perfectus numerus ad vincendum. Dominus enim diabolum posteaquam quadraginta diebus jejunavit, evicit, non quod non ante jejunia eum vincere potuisset, sed ut ostenderet nobis tunc nos diaboli posse esse victores, cum per quadraginta dies victores jejunando desideriorum carnalium fuisset, eum autem qui hunc numerum consecratum gula intemperantia violasset, tamquam imbecillum & miserum, facile ab inimico posse superari. Quomodo enim potest in altero diaboli improbitatem vincere, qui gula intemperantiam in seipso non vincit? Prius ergo homo tui victor esto, ut possis esse victor alterius. Sunt enim intra te proprii tibi hostes, qui quotidie te oppugnant. Suis igitur jejuniis ostendit Christus, tunc nos victores fore cacodæmonis, si jejunando prius fuerimus carnis. Si carnem tuam, mi Christiane, non domueris, si corporis libidines non viceris, in ceteris omnibus despera victoriam. Servis corpori? vitis pane omnibus servies. Ita nos Christus, ita nos amici Christi, ita sacra pagina, ita sapientum præceptiones & exempla, ita nos ratio & experientia docet, nocentissimum omnium hostem esse carnem, & omnia virtutis ornamenta expilari, ubi fur iste inquilinus non accuratissime observatur.

§. V.

Pauli dicti, ad Epist. c. 5. v. 29. Nemo unquam carnem suam odio habuit, nil penitus dictis officit. Nam Paulus uxorem intelligit, quae quasi caro viri est. Gen. c. 2. v. 24. Erunt duo in carne una.

Vicumque igitur poterimus, hunc hostem exagitemus. Pars maxima sapientiae, Corpori non servire: necessarium sanctioris vitae fundamentum, Carnem modò cibo potuque fraudare, modò vestijum superfluis spolare, modò parte somni privare, modò aliis eam rigoribus macerare. Hic parcere, facturae saevitiae; hic se vivere, animosae sapientiae est. Hic quævis sibi nec non indulgens rectè dixerit: Vexo vexantem me.

Andreas Schottus l. 4. vite Borg. c. 5.

Valentinianus Imperator jam animam acturus, in fatali lectulo aliquantulum sese erigens, jamque ultimùm subridens lato spiritu: Deus, inquit, unicam mihi victoriam concessit. Quam illam, obsecro? Mox igitur subjungens: inimicorum, ait, nequissimum vici, Carnem meam. O victoriam omnium non solum illustrissimam, sed etiam utilissimam!

Rom. c. 8. v. 13.

Franciscus Borgias Dux Gandiæ, jam religiosæ familiaræ adscriptus, corpus non ut amicum, sed ut hostem pessimum asperimè tractavit, nec in hoc genere pie crudelitatis quidquam omisit. Interrogatus, cur in seipsum tam immitis & asper ageret? Hanc belluam, inquit, plorare jubeo, ut quam voluptatem è deliciis palatum cepit, eandem abstinendo amittat & expiet.

Hoc agamus, & carnem non imperare, sed ancillari jubeamus. Placet atterum vivere? dicat Caro mortis molestis tunicis fatigetur, jejuniis crebris exerceatur, inedia & fame dometur. Si spiritu facta carnis mortificaverimus, vivemus. Cum infirmabimur, tunc potentes erimus. Atque hæc prima est causa frequentandi jejunii, nequitia carnis coercenda est freno crebræ esuritionis.

Bene ageretur cum homine, si caro hæc, quæ interior & verus homo tegitur, tam libens virtuti quam voluptati inhaereret; hanc enim sponte sequitur, illam non nisi imperio coacta. Ceterum quo contumacior est, magis que in vitiorum dulcedinem propensa, eò rectius sapientiusque fecisse videri possunt illi, qui illam ut mancipium nequissimum laboribus, inedia, verberibus affligentes, rationis jugo subjecerunt.

Macarius Alexandrinus, quia gravæ alsiduum illi

certamen fuit adversus carnem, faciem fabulo ple num ad extremam lassitudinem gestabat humeris. Rogatus forte quid supervacua illa sibi vellet opera? Nihil, ait, corpus hoc graviter affecero, animus necesse est periclitetur. Hæc præcipua & princeps fuit cura omnium Christi cultorum, fraudare concupiscentiam, & carnem modis omnibus vexare. Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem. Hæc enim sibi invicem adversantur. Vnusquisque verò tentatur à concupiscentiæ sua abstractus & illectus. Qui autem sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscerunt. Profectò nulli pejus efficacior ad nocendum, quam inimicus domesticus. Maled tuum geritur bellum, cum hostis inquilinus est intra muros, qui cum tueri debeat, oppugnat. Sic ea ipsa Dalila, quæ juvare debuit, Samsone prodidit, quem blanditiis ad secreti proditorem pellexit. Ita caro innumeris nequitias perdit animum, cui juncta est in adjumentum. Quod questus crudite Gregorius Nazianzenus: Inimicus, inquit, est mihi benevolus, & amicus insidiosus. Prò copalam & disfidum! Quod timore foreo; & pauperum quod amo, metuo: priusquam bellare incipio, concilior, & antequam pacem fiat, disideo. Atque adeò hic illud verissimum:

Nec tecum possum vivere, nec sine te. Duabus autem manibus impugnat nos Caro, Gula & Luxuriæ; utramque ligat & exarmat fames & inedia. Ergo si equus tuus, caro tua calcitrat, minue pabulum, injice frenum.

CAPVT III.

Ieiunium sapientum & sanctorum hominum dictis & exemplis commendatissimum: Succinctum Societatis IESV patrocinium.

VERONENSIS Antistes & Martyr Zeno, vir perinde sanctus ac doctus, anno Christiano ducentesimo, Gallieni Imperatoris ævo, non pauca scripsit. Inter genuina & certa viri scripta numeratur sermo de quatuor temporum jejunio.

Videte, obsecro, ante annos mille quadringentos jam è cathedrâ jejunium à trimestri spatio repetendum promulgatur. Non ergo hæc jejunia ut rem novam horreamus. Sed hic ipse Præsul sanctissimus Zeno: Si infantes, inquit, ab immatris vermibus infestentur, non eis saccharum, non mel, sed amarior, quam horreant, potumcula propinatur, ut amarore illo necentur & ejiciantur vermes. Quid Caro nisi vermium popina? in carne crescunt, & amantur peccata, animatos hos vermes jejunium in se amarissimum extinguit & enecat. Sed Caro, velut contumax infans reluctatur, & respuit saluberrimam amaritiam. At spiritus, si quidem renuit sceptro exui, non cedit, Mortificationis abinthio carnis vermes jugulet, jubente Paulo: Si spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Atque de hoc cepimus differere, primamque suscipiendi jejunii causam assignavimus, Nequitiam Carnis: subjungimus alteram, tam hominum sanctorum, quam prudentum aliorum exempla.

§. I.

I Obus veluti aberrans viâ sollicitè indagat: Sapientia ubi invenitur, & quis est locus intelligentiæ? Perinde si dicat: Quæsi vi eam in choreo inter trepudia, & non inveni: quæsi vi eam in domo nuptiali, & non inveni: quæsi vi eam in diverforiis & cauponis, nec illic inveni: quæsi vi eam in triclinio ad epulas & pocula, & nec vestigium illius inveni: quæsi vi eam in conclavi, ad abacum & chartulas luforias, & minime inveni: quæsi vi eam in cellis vinariis ad plenos vini domini, Opimiani cados, & non inveni: quæsi vi eam in aula